

OBSAH

NĚKOLIK SLOV ÚVODEM (9)

PŘEDPOKLADY A PRAVIDLA STUDIA PŘEDMĚTU (12)

DÍL I (15)

KAPITOLA 1.: ROZRŮZNĚNÍ ČESKÉHO JAZYKA (17)

1.1 NÁRODNÍ JAZYK (18)

1.1.1 SPISOVNÁ ČEŠTINA (19)

1.1.2 NESPISOVNÉ ÚTVARY ČEŠTINY (21)

1.1.3 BĚŽNĚ MLUVENÁ ČEŠTINA (24)

1.2 HLEDISKA ROZRŮZNĚNÍ NÁRODNÍHO JAZYKA (25)

ÚLOHY KE KAPITOLE (27)

ODKAZY NA LITERATURU (28)

ŘEŠENÍ ÚLOH (28)

KAPITOLA 2.: VÝVOJ ČESKÉHO NÁRODNÍHO JAZYKA (29)

2.1 ZÁPADOSLOVANSKÝ ZÁKLAD ČESKÉHO JAZYKA (30)

2.1.1 ZÁPADOSLOVANSKÉ JAZYKOVÉ ROZDÍLY (30)

2.2 VLASTNÍ VÝVOJ ČEŠTINY (30)

2.2.1 ZMĚNY V HLÁSKOVÉM SYSTÉMU (30)

2.2.1.1 VÝVOJ SAMOHLÁSEK (30)

2.2.1.2 VÝVOJ SOUHLÁSEK (34)

2.2.2 ZMĚNY V TVAROSLOVNÉM SYSTÉMU (35)

2.2.2.1 ZMĚNY VE SKLOŇOVÁNÍ (36)

2.2.2.2 ZMĚNY V ČASOVÁNÍ (37)

2.3 VLNOVÁ TEORIE (38)

ÚLOHY KE KAPITOLE (39)

ODKAZY NA LITERATURU (40)

ŘEŠENÍ ÚLOH (40)

KAPITOLA 3.: HRANICE UVNITŘ ČESKÉHO NÁRODNÍHO JAZYKA (41)

3.1 JAZYKOVÉ ROZRŮZNĚNÍ (IZOGLOSY) (42)

3.1.1 VYSVĚTLENÍ POJMŮ A TŘÍDĚNÍ IZOGLOS (42)

3.1.2 IZOGLOSY FONOLOGICKÉ (43)

3.1.2.1 IZOFONY VOKALICKÉ (43)

- 3.1.2.2 IZOFONY KONSONANTICKÉ (45)
- 3.1.3 IZOGLOSY MORFOLOGICKÉ (47)
  - 3.1.3.1 MORFOLOGIE FLEXIVNÍ (47)
    - 3.1.3.1.1 PODSTATNÁ JMÉNA (48)
    - 3.1.3.1.2 PŘÍDAVNÁ JMÉNA (49)
    - 3.1.3.1.3 ZÁJMENA A ZÁJMENNÁ PŘÍSLOVCE (49)
    - 3.1.3.1.4 ČÍSLOVKY (50)
    - 3.1.3.1.5 SLOVESA (50)
  - 3.1.3.2 MORFOLOGIE SLOVOTVORNÁ (52)
- 3.1.4 IZOGLOSY SYNTAKTICKÉ (53)
- 3.1.5 IZOGLOSY LEXIKÁLNÍ A FRAZEOLOGICKÉ (53)
- 3.2 PRAGMALINGVISTICKÉ ROZRÚZNĚNÍ (IZOPRAGMY) (55)
- ÚLOHY KE KAPITOLE (55)
- ODKAZY NA LITERATURU (56)
- ŘEŠENÍ ÚLOH (56)

KAPITOLA 4.: NÁŘEČÍ ČESKÁ V UŽŠÍM SMYSLU (57)

- 4.1 ČTYŘI NÁŘEČNÍ SKUPINY ČNJ, OBLAST NÁŘEČNĚ RŮZNORODÁ (58)
- 4.2 NÁŘEČÍ ČESKÁ V UŽŠÍM SMYSLU (59)
  - 4.2.1 DĚLENÍ NÁŘEČÍ ČESKÝCH V UŽŠÍM SMYSLU (59)
  - 4.2.2 ZEMĚPISNÉ VYMEZENÍ NÁŘEČÍ ČESKÝCH V UŽŠÍM SMYSLU (59)
  - 4.2.3 BLIŽŠÍ CHARAKTERISTIKA NÁŘEČÍ ČESKÝCH V UŽŠÍM SMYSLU (60)
    - 4.2.3.1 RYSY OBECNÉ (60)
    - 4.2.3.2 RYSY SPECIFICKÉ (62)
- ÚLOHY KE KAPITOLE (65)
- ODKAZY NA LITERATURU (66)
- ŘEŠENÍ ÚLOH (66)

KAPITOLA 5.: NÁŘEČÍ STŘEDOMORAVSKÁ (67)

- 5.1 NÁŘEČÍ STŘEDOMORAVSKÁ V KONTEXTU DIALEKTŮ ČNJ (68)
- 5.2 NÁŘEČÍ STŘEDOMORAVSKÁ (68)
  - 5.2.1 TERMINOLOGICKÉ UPŘESNĚNÍ (68)
  - 5.2.2 DĚLENÍ NÁŘEČÍ STŘEDOMORAVSKÝCH (68)
  - 5.2.3 ZEMĚPISNÉ VYMEZENÍ NÁŘEČÍ STŘEDOMORAVSKÝCH (69)
  - 5.2.4 BLIŽŠÍ CHARAKTERISTIKA NÁŘEČÍ STŘEDOMORAVSKÝCH (70)

- 5.2.4.1 RYSY SPOLEČNÉ S DIALEKTY ČESKÝMI (70)
- 5.2.4.2 SPOLEČNÉ RYSY STŘEDOMORAVSKÉ (ODLIŠNÉ OD ČESKÝCH) (70)
- 5.2.4.3 RYSY SPECIFICKÉ (71)

ÚLOHY KE KAPITOLE (74)

ODKAZY NA LITERATURU (75)

ŘEŠENÍ ÚLOH (76)

KAPITOLA 6.: NÁŘEČÍ VÝCHODOMORAVSKÁ (77)

- 6.1 MÍSTO VÝCHODOMORAVSKÝCH NÁŘEČÍ V SYSTÉMU DIALEKTŮ ČNJ (77)
- 6.2 NÁŘEČÍ VÝCHODOMORAVSKÁ (78)
  - 6.2.1 TERMINOLOGICKÁ POZNÁMKA (78)
  - 6.2.2 DĚLENÍ NÁŘEČÍ VÝCHODOMORAVSKÝCH (78)
  - 6.2.3 ZEMĚPISNÉ VYMEZENÍ NÁŘEČÍ VÝCHODOMORAVSKÝCH (78)
  - 6.2.4 BLIŽŠÍ CHARAKTERISTIKA NÁŘEČÍ VÝCHODOMORAVSKÝCH (79)
    - 6.2.4.1 RYSY SPOLEČNÉ S DIALEKTY STŘEDOMORAVSKÝMI (79)
    - 6.2.4.2 SPOLEČNÉ RYSY VÝCHODOMORAVSKÉ (ODLIŠNÉ OD STŘEDOMORAVSKÝCH) (80)
    - 6.2.4.3 RYSY SPECIFICKÉ (81)

ÚLOHY KE KAPITOLE (85)

ODKAZY NA LITERATURU (86)

ŘEŠENÍ ÚLOH (86)

KAPITOLA 7.: NÁŘEČÍ SLEZSKÁ (87)

- 7.1 PERIFERNÍ POSTAVENÍ SLEZSKÝCH NÁŘEČÍ V SYSTÉMU DIALEKTŮ ČNJ (88)
- 7.2 NÁŘEČÍ SLEZSKÁ (88)
  - 7.2.1 TERMINOLOGICKÁ POZNÁMKA (88)
  - 7.2.2 DĚLENÍ NÁŘEČÍ SLEZSKÝCH (89)
  - 7.2.3 ZEMĚPISNÉ VYMEZENÍ NÁŘEČÍ SLEZSKÝCH (89)
  - 7.2.4 BLIŽŠÍ CHARAKTERISTIKA NÁŘEČÍ SLEZSKÝCH (91)
    - 7.2.4.1 RYSY SPOLEČNÉ S DIALEKTY STŘEDO-, A HLAVNĚ VÝCHODOMORAVSKÝMI (91)
    - 7.2.4.2 SPOLEČNÉ RYSY MORAVSKOSLEZSKÉ (91)
    - 7.2.4.3 RYSY SPECIFICKÉ (93)

ÚLOHY KE KAPITOLE (97)

ODKAZY NA LITERATURU (98)

ŘEŠENÍ ÚLOH (98)

DÍL II (99)

KAPITOLA 1.: PŘEDMĚT A TYPY DIALEKTOLOGIE. MÍSTO DIALEKTOLOGIE V LINGVISTICE A V KONTEXTU JINÝCH VĚDNÍCH OBORŮ (101)

1.1 DIALEKT JAKO PŘEDMĚT DIALEKTOLOGIE (102)

1.1.1 DIALEKTY TÉHOŽ NÁRODNÍHO JAZYKA (102)

1.1.2 SYSTÉMOVĚ ROZDÍLNÉ DIALEKTY (103)

1.1.3 HRANICE MEZI DIALEKTY A HRANICE MEZI JAZYKY (104)

1.1.4 HRANICE MEZI DIALEKTY A JYZKEM CELONÁRODNÍM (105)

1.2 DIALEKTOLOGICKÉ ŠUBDISCIPLÍNY (107)

1.3 DIALEKTOLOGIE JAKO SUČÁST LINGVISTIKY (107)

1.4 DIALEKTOLOGIE V KONTEXTU JINÝCH (SPOLEČENSKÝCH) VĚD (108)

ÚLOHY KE KAPITOLE (109)

ODKAZY NA LITERATURU (110)

ŘEŠENÍ ÚLOH (110)

KAPITOLA 2.: VZNIK A TRADICE DIALEKTOLOGIE (111)

2.1 KOŘENY EVROPSKÉ DIALEKTOLOGIE (112)

2.1.1 POČÁTKY DIALEKTOLOGIE NESLOVANSKÉ (113)

2.2.2 DIALEKTOLOGIE SLOVANSKÁ (115)

2.2 DIALEKTOLOGIE V ČESKÝCH ZEMÍCH (115)

2.2.1 ČESKÁ DIALEKTOLOGIE PŘED R. 1895 (115)

2.2.2 ČESKÁ DIALEKTOLOGIE OD R. 1895 DO 2. SV. VÁLKY (117)

2.2.3 POVÁLEČNÁ ČESKÁ DIALEKTOLOGIE (119)

2.2.4 SOUČASNÁ ČESKÁ DIALEKTOLOGIE (122)

ÚLOHY KE KAPITOLE (123)

ODKAZY NA LITERATURU (123)

ŘEŠENÍ ÚLOH (124)

KAPITOLA 3.: METODY SBĚRU JAZYKOVÉHO MATERIÁLU (125)

3.1 VÝZNAM A VLASTNOSTI DIALEKTOLOGICKÉHO VÝZKUMU (126)

- 3.2 FÁZE DIALEKTOLOGICKÉHO VÝZKUMU (127)
  - 3.2.1 FÁZE PŘÍPRAVNÁ (128)
  - 3.2.2 FÁZE REALIZAČNÍ (129)
    - 3.2.2.1 NAHRÁVÁNÍ (129)
    - 3.2.2.2 DOTAZOVÁNÍ (131)
    - 3.2.2.3 STUDIUM DOKUMENTŮ (135)
    - 3.2.2.4 EXPERIMENT (135)
    - 3.2.2.5 PŘÍMÉ POZOROVÁNÍ (135)
- 3.3 ETICKÁ STRÁNKA VÝZKUMU (136)
- ÚLOHY KE KAPITOLE (137)
- ODKAZY NA LITERATURU (139)
- ŘEŠENÍ ÚLOH (139)

KAPITOLA 4.: METODY ZPRACOVÁNÍ A PREZENTACE JAZYKOVÉHO MATERIÁLU (141)

- 4.1 MONOGRAFIE (142)
- 4.2 ANTOLOGIE (143)
- 4.3 SLOVNÍKY (146)
- 4.4 ATLASY (148)
- ÚLOHY KE KAPITOLE (152)
- ODKAZY NA LITERATURU (153)
- ŘEŠENÍ ÚLOH (154)

KAPITOLA 5.: JAZYKOVÁ INTEGRACE A DEZINTEGRACE (155)

- 5.1 DOSTŘEDIVÝ A ODSŘEDIVÝ VÝVOJ JAZYKA (156)
  - 5.1.1 TYPY JAZYKOVÝCH HRANIC (156)
  - 5.1.2 FAKTORY JAZYKOVÉ INTEGRACE A DEZINTEGRACE (159)
- 5.2 K CHARAKTERISTICE DIGLOSIE (160)
  - 5.2.1 HLEDISKA VÝZKUMU DIGLOSIE (160)
  - 5.2.2 MATEŘSKÝ JAZYKA/DIALEKT (161)
  - 5.2.3 TYPY DIGLOSIE (162)
- 5.3 VZTAH MLUVČÍHO K DIALEKTU (163)
  - 5.3.1 ZBAVOVÁNÍ SE DIALEKTU (163)
  - 5.2.2 ZACHOVÁNÍ DIALEKTU (165)
- ÚLOHY KE KAPITOLE (167)

ODKAZY NA LITERATURU (168)

ŘEŠENÍ ÚLOH (169)

KAPITOLA 6.: CÍLE A VÝZNAMY DIALEKTOLOGIE (171)

6.1 DIALEKTOLOGIE JAKO SOUČÁST LINGVISTICKÉHO VZDĚLÁNÍ (172)

6.2 DIALEKTOLOGIE JAKO SOUČÁST POZNÁNÍ SPOLEČNOSTI (173)

6.2.1 DIALEKTOLOGIE JAKO SOUČÁST PEDAGOGICKÉHO VZDĚLÁNÍ (176)

ÚLOHY KE KAPITOLE (181)

ODKAZY NA LITERATURU (181)

ŘEŠENÍ ÚLOH (182)

MAPKA: TERITORIÁLNÍ DIALEKTY ČNJ (183)